

Ο Ανδρέας Παπανδρέου και η ριζοσπαστική Αριστερά

Αποτελεί ο Ανδρέας Παπανδρέου τη μάρτυρας της ριζοσπαστικής Αριστεράς; Ποιος το περίμενε, αλήθεια, ότι θα έφτανε η περίοδος που θα επίθετο το ερώτημα αυτό; Να, όμως, που έγινε κι αυτό. Από τη μία διάφορες «αναζητήσεις» σχετικά με τα όσα θα μπορούσαμε να μάθουμε από την πορεία του ΠΑΣΟΚ, που το έφερε στην κυβέρνηση, έτσι ώστε ίσως κι εμείς «να το κάνουμε όπως ο Ανδρέας». Από την άλλη, η «Σοσιαλιστική Τάση» του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία πλέκει εγκώμιο στον Παπανδρέου με αφορμή το ιουνιάτικο μνημόσυνό του.

Το ζήτημα τίθεται κι αναζητάει απάντηση. Και μάλιστα όχι για ιστορικούς, αλλά για κατεχόχην πολιτικούς λόγους. Εχουμε και λέμε, λοιπόν. Το ΠΑΣΟΚ δεν υπήρξε ποτέ τμήμα της Αριστεράς, οποιουδήποτε είδους, στην Ελλάδα. Αντίθετα, από τη σπιγμή που εμφανίστηκε ως κόμμα εξουσίας υπήρξε ο βασικός πυλώνας του αστικού δικομματισμού. Η Ελλάδα των μνημονίων είναι δικό του δημιούργημα, ως συνέχεια του εκσυγχρονισμού των απασχολήσιμων, καθώς και του παπανδρεϊκού λαϊκισμού της Ελλάδας του '80, που δεξιώθηκε τον αυριανισμό και τον επέβαλλε ως ήθος «για τον λαό και τον τόπο».

Αλλωστε, ούτε το ίδιο επικαλέστηκε, στην πραγματικότητα, ποτέ την «αριστερούνη» του. Ο αυτοπροσδιορισμός του το ενέτασσε σε μια σειρά που ξεκινούσε από τους Φιλελεύθερους του Βενιζέλου, με δώρο το ιδιώνυμο για τους κομμουνιστές, και περνούσε από τον «Γέρο της Δημοκρατίας», τον γέρο των Δεκεμβριανών και του «διμέτωπου» στη συνέχεια. Το ΠΑΣΟΚ, λοιπόν, ήταν «αντιδεξιό», πράγμα που είναι πολύ διαφορετικό από το «αριστερό», οποιουδήποτε είδους ξαναλέω. Γιατί ο παραπάνω αυτοπροσδιορισμός είναι απολύτως ασύμβατος με την αριστερή ένταξη.

Γι' αυτό και η ριζοσπαστισμός του έψαχνε εκλεκτικές συγγένειες στον Καντάφι και το Μπάθη παρά στη «ρεφορμιστική ευρωκομμουνιστική Αριστερά». Ενώ την ίδια ώρα αρνούνταν την ένταξή του στην ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία περισ-

σότερο, εν τέλει, λόγω του κεντρώου-λαϊκιστικού αυτοπροσδιορισμού του «κινήματος» παρά για τους επικαλούμενους από το ίδιο λόγους. Το παπαζήλικι, άλλωστε, υπήρξε διαχρονική σταθερά της ιστορίας που αφηγούμαστε. Επιπλέον, το SPD ή το Εργατικό Κόμμα στη Βρετανία προέρχονταν, από πολύ καιρό, από το εργατικό κίνημα, πράγμα που δεν ισχεί στην Ελλάδα, όπου πραγματικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα εργατικής κοινωνικής βάσης δεν υπήρξε ποτέ.

Μα, θα πει κάποιος καλόπιστος, τίποτε καλό δεν έκανε το ΠΑΣΟΚ; Αυτή είναι, ακριβώς, η λάθος ερώτηση, στο μέτρο που θα μπορούσε να τεθεί το ίδιο και για τη Νέα Δημοκρατία, το Λαϊκό Κόμμα του Τσαλδάρη, το Καθολικό Κέντρο του καγκελαρίου Μπρίντην⁽¹⁾; και χιλιάδες άλλες περιπτώσεις.

Το ζήτημα, όπως προείπαμε, είναι άλλο. Και η απάντηση έχει δοθεί προ πολλού, εξ αρχής σχεδόν. Την έδωσε καλύτερα από όλους ο Αγγελος Ελεφάντης, όταν έγραψε και επανέλαβε πολλές φορές στη συνέχεια, πως «από την άποψη του σοσιαλισμού, το ΠΑΣΟΚ μας αφήνει παγερά αδιάφορους». Και την Αριστερά, ως γνωστόν, τη συγκροτεί το ζήτημα του σοσιαλισμού, έστω κι αν, παραδόξως, δεν φαίνεται να το αντιλαμβανόμαστε όλοι με την ίδια σοφαρότητα στις μέρες μας.

Το επιπλέον δυστύχημα, όπως απέδειξε το μέλλον που ο Ελεφάντης δεν ήξερε, αλλά υποψιαζόταν, όπως φαίνεται από τον τρόπο που ανέλυε το φαινόμενο στον εξαιρετικό «Αστερισμό του λαϊκισμού», είναι πως το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα, του Σημίτη, του Γιώργου και του Βενιζέλου υπήρξε βασικός υπαίτιος της καταστροφής των εργαζομένων και των φτωχών ανθρώπων στην Ελλάδα.

Κι αυτό θα ήταν ασυγχώρτο, αν δεν ήταν προμελετημένο σε μεγάλο βαθμό.

Σε αυτά δεν γίνεται να μη συμφωνήσουμε. Δεν πρόκειται για ιστορία γενικώς, πρόκειται για την ιστορία που έφερε τη σημερινή εξαθλίωση της μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας. Η συμφωνία, επομένως, έχει άμεση πολιτική αξία. Είναι εγγύηση σχετικά με τη τι επιδιώκουμε και τι εχθρεύμαστε. Κρίσιμο ζήτημα πρωτεύουσας σημασίας για τη ριζοσπαστική Αριστερά, τους συμμάχους, το σχέδιο και την αξιοπιστία της.

* Οικονομολόγος - εκπαιδευτικός, μέλος της Κ.Ε. του ΣΥΡΙΖΑ